

JÕULUAJA II PÜHAPÄEV

(Esimene lugemine Si24 ,1-2.8-12. (1-4.12-16))

Lugemine Siiraki tarkuseraamatust:

Tarkus kiidab iseennast, ülistab end oma rahva keskel. Ta avab oma suu kõigekõrgema koguduses ja kiitleb taevavägede ees: “Nii on mulle öelnud kõige Looja. Tema, kes ta on mind loonud, näidanud koha mu eluasemele ning öelnud: “Asu Jaakobisse ja olgu Iisrael sinu pärisosa.” Alguses, enne kõiki aegu, on tema mu loonud ja ma püsin igavesti ega lakka olemast. Ma teenisin tema ees, kes ta on püha, tema telgis. Nõnda kinnitati mind Siionisse. Linnas, mida ta armastas samamoodi kui mind, leidsin ma rahu ja Jeruusalemm sai minu valitsemise paigaks. Ma ajasin oma juured auväärse rahva sisse. Issanda rahvas on minu pärisosa.”

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps147 ,12-13. 14-15. 19 R: 1)

R: Jumala Sõna on lihaks saanud.

Ülista, Jeruusalemm, Issandat,

kiida, Siion, oma Jumalat.

Sest tema on teinud tugevaks su väravate riivid,

õnnistanud sinu lapsi su keskel.

R:

Tema hoiab su piiridel rahu,

toidab sind parima nisuga.

Tema saadab oma käsu maale,

kiirelt kulgeb tema sõna.

R:

Tema kuulutab Jaakobile oma sõna,

Iisraelile oma sätteid ja seadusi.

Nii pole ta teinud ühelegi rahvale,

ega ilmutanud neile oma seadust.

R:

(Teine lugemine Ef1 ,3-6.15-18)

Lugemine püha Pauluse kirjast efeslastele:

Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes meid on õnnistanud oma Vaimu õnnistusega koguduse kaudu, mis on taevas koos Kristusega. Sest tema on meid Kristuses ära valinud enne maailma loomist, et me oleksime pühad ja laitmatud tema palge ees. Armastusest on tema meid armulikul tahtel ette määranud oma lapseõiguse osalisteks – tema jumaliku armu kiituseks. Ja selle on ta meile kinkinud oma armastatud Pojas. Sellepärast, kui mina sain kuulda teie usust Issandasse Jeesusesse ja teie armastusest pühade vastu, tuletan ma teid meelde oma palvetes, et meie Issanda Jeesuse Kristuse Jumal, au Isa, annaks teile tarkuse vaimu ning ilmutaks ennast teile nii, et te teda tunneksite. Valgustagu tema teie südame silmi, et te tunneksite seda lootust, milles teid on kutsutud, ja teaksite, milline on tema päranduse aurikkus pühade jaoks. See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi 1Tm 3,16)

Halleluuja. Au sulle, Kristus, kellest kuulutati rahvastele, au sulle, kellesse usutakse maailmas. Halleluuja.

(Evangeelium Jh1 ,1-18)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Tema oli alguses Jumala juures. Kõik on tekkinud tema läbi ja ilma temata ei ole tekkinud midagi, mis on tekkinud. Temas oli elu ja elu oli inimeste valgus. Valgus paistab pimedusse, aga pimedus ei ole teda omaks võtnud.

Jumal läkitas mehe, kelle nimi oli Johannes. Tema tuli valgusest tunnistust andma, et kõik hakkaksid uskuma tema läbi. Tema ise ei olnud valgus, vaid ta pidi tunnistama valgusest, sest tõeline valgus, mis valgustab iga inimest, oli tulemas maailma. Ja tema tuli maailma, mis oli tekkinud tema läbi, aga maailm ei tahtnud teda tunda. Ta tuli sellesse, mis tema oma, kuid omad ei võtnud teda vastu. Aga kõigile, kes ta omaks võtsid, andis ta meelevalla saada Jumala lasteks – kõigile, kes usuvad tema nimesse, kes ei ole sündinud vereteed, ei lihalikust tahtmisest ega mehe tahtmisest, vaid Jumalast.

Ja Sõna sai lihaks ja elas meie keskel ja me nägime tema au – Isa ainusündinu au täis armu ja tõtt. Johannes tunnistab temast ja hüüab: “Tema ongi see, kellest mina ütlesin: See, kes tuleb pärast mind on olnud enne mind, sest tema oli olemas enne kui mina.” Jah, meie kõik oleme tema täiusest osa saanud – armu armule lisaks, sest seadus on antud Moosese läbi, aga arm ja tõde on tulnud Jeesuse

Kristuse kaudu. Jumalat ei ole keegi kunagi näinud. Ainusündinud Poeg, kes on Isa süles, on meid teda tundma õpetanud.

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armas kogudus, kord kolis üks noorpaar uude majja ja kinnitas ukse kohale hobuseraua. Tuttavad küsisid: “No ega teie, noored haritud inimesed, ometi ebausklikud pole?” Nemad aga vastu: “Oh ei, muidugi mitte – aga ma oleme kuulnud, et hobuseraud toob õnne isegi nendele, kes ei usu...”

Meie alateadvuses on palju igatsusi, mis püsivad hoolimata sellest, et me nende täitumisse ei usu. Vahel me pürgime oma õnne poole lausa lootusetute vahenditega. Aga kui järele mõelda, siis vähemalt meil, kristlastel, peaks olema ikka palju lootusrikkamaid väljavaateid õnne ja igavese õndsuse jaoks kui üks vaene väsinud hobuseraud, eriti kui me süveneme kiriku ajalukku ja oskame õppida tehtud vigadest.

Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, juba päris alguses pidid kristlased jõudma selgusele, kes oli Jeesus: kas Jumal või inimene, või siis koguni Jumal ja inimene samaaegselt? Jumala Poja ilmumine seadis kogu tema järgijaskonna ette enneolematud küsimused, mis tulid ühtsuse huvides võimalikult kiiresti lahendada. Küsimus Jeesuse loomusest valdas teoloogide meeli kuni VII sajandini, mil kujunesid välja käsitlused, mis on jäänud tänaseni püsima.

Näiteks õpetasid II sajandil elanud ja juutlusest mõjutatud kirikuisa Tertullianus ning tema hilisem järgija Noetus Smürnast, et Jeesus oli inimene, kellesse Jumal aeg ajalt kehastus. Nende vaated, mida tuntakse monarhianismi nime all, kaotasid aga üsna peagi oma poolehoidjad.

IV sajandil elanud usuõpetaja Arius väitis aga, et Jumal on Jeesuse taevane Isa ning Jeesus oli tema Sõna, kelle kaudu maailm loodi, kuid kes on põhimõtteliselt siiski ainult inimene. Arianism oli IV sajandil üsna edukas, sest seda toetasid mitmed keisrid, kuid 381. aasta Konstantinoopoli kirikukogul mõisteti see õpetus hukka, ning täielikult häabus see VI sajandil.

Umbes sadakond aastat hiljem tekkinud Nestoriuse õpetuse järgi olid aga Jumal ja inimene Jeesuses nagu kaks isikut, kes olid ühendatud armastuse sidemega, nii et Jeesus oli pigem Jumal kui inimene. Nestoriuse õpetus, niinimetatud monofüsiitlus, mõisteti küll 451. aastal toimunud Halkedoni

kontsiilil hukka, kuid see ei seganud Süüria, Egiptuse, Etioopia, Eritrea ja Armeenia ortodoksi kirikuid tema vaateid üle võtmast ja tänini nende järgi õpetamast.

Peale selle tunneb teoloogia ajalugu veel monoteletismi, rooma keiser Herakleiose õpetust, mille järgi oli Jeesus küll samaaegselt nii Jumal kui inimene, kuid tahe oli temas allutatud Jumalale ainuüksi. See õpetus pälvis hukkamõistu 680. aastal toimunud III Konstantinoopoli kirikukogul.

Rooma-katoliiklus ja Konstantinoopoli ortodoksi kirik, kes lõpuks vaidlustest võitjana välja tulid, õpetavad tänapäevani, et Jeesus on üks isik, kellel on kaks loomust: ta on samaaegselt nii Jumal kui inimene ja tal on üksainus tahe.

Miks võiks aga siiski öelda, et seisukoht, mis kirikus valdavaks sai, on kõige mõistlikum kombinatsioon Jumala isikute ja nende tahte kokkukuuluvusest? Põhjus on moraalsetes järeldustes. Kui Jeesus oleks ainult Jumal, siis tähendaks see, et tema moraliõpetus ei oleks inimestele kohustuslik, sest kuidas peakski inimene suutma elada põhimõtete järgi, mis on jõukohased ainult Jumalale? Umbes sama kavalale järeldusele võiks jõuda ka vastupidise väite korral, et Jeesus ei olnud Jumal, vaid ainult inimene: sel juhul saab siis ju tema kui inimese autoriteedile vastandada omaenda samuti inimliku arvamuse, ja käsitleda Jeesuse sõnu tema arvamuseks, ehk lihtsalt targa mehe leige soovitusena.

Seega ei ole ühemõtteline selgus ja teadmine alati kõige parem lahendus, millest siin maailmas juhinduda. Sest kui Jeesus on samaaegselt nii Jumal kui inimene, kui me ei tea täpselt, kellena ta kõneleb – just siis sunnivad tema sõnad meid olema ettevaatlikud, tegema kõik mis võimalik, et tema õpetust ja eeskujut järgida, ning püüdlema inimväärse elu poole nii iseenda kui ligimese jaoks.

Armsad õed ja vennad, pühakirjasõnast võib väga erinevalt aru saada, ühele ja samale kirjakohtale võib anda rohkesti erinevaid tõlgendusi, kuid me peame meeles pidama, et Jumal on alati targem kui inimene. Tema ilmutuse üheks tunnuseks on inimloomusega arvestamine, nii et tema seaduste positiivne mõju jääb püsima ka ajaloo keerdkäikudes. Sellepärast ei peagi uus olema alati parem kui vana, me peame lihtsalt oskama ka uues kontekstis vana taas üles leida. Aamen.